

Täysistunto

Keskiviikko 2.3.2022 klo 13.59—17.52

7. Hallituksen esitys eduskunnalle yhteisestä ilmailualueesta Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Ukrainan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 25/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan. Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.54 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka tilanne Ukrainassa on jo synkkääkin synkempi, viemme nyt eteenpäin sopimuksen, joka on allekirjoitettu Kiovassa hyvin erilaisessa maailmantilanteessa loka-kuussa 21 — ehkä siinä toivossa, että elämä vielä joskus voittaa. Siis hallituksen esitys eduskunnalle yhteisestä ilmailualueesta Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Ukrainan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi.

Näin olisi tavoitteena saada eduskunnan hyväksyntä EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Ukrainan väliselle sopimukselle yhteisestä ilmailualueesta sekä laille sopimuksen lainsäädännön asiaankuuluvien määräysten voimaansaattamisesta — niin kaukaiselta kuin se nyt kuulostaakin.

Kyseessä on monenvälinen sopimus yhteisestä ilmailualueesta, jossa sovitaan muun muassa siitä, miten ja millä edellytyksillä osapuolet voivat nimetä lentoyhtiöitä käyttämään sopimuksella myönnettyjä liikenneoikeuksia, ja määrätään lentoyhtiöiden oikeuksista ja velvollisuuksista, kun ne harjoittavat liikennettä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.56 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Harakalle näistä esittelyistä. Tietysti tämä viimeinen näistä on tietyllä tavalla erityisen ajankohtainen, vaikka toki olisi toivonut, että tämä esittely oltaisiin voitu tehdä siinä tilanteessa, että tämä oltaisiin saatu normaalisti voimaan saatettua ja toiminta EU:n ja Ukrainan välillä myös tältä osin toimimaan. Itse toki toivon, että myös tämä Ukrainan toive päästä mukaan EU-jäsenvaltioneuvotteluihin etenisi ja Ukrainan länteen suuntautuminen voisi ottaa heidän ja heidän kansansa toivomia askelia eteenpäin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2022 vp

Tässä on tänään puhuttu useammassa asiakohdassa ministeri Harakan esittelystä näistä ilmatilakysymyksistä, ja nyt on tietysti selvää, että venäläiskoneilta on EU:n ilmatila suljettu, ja toisaalta Venäjä on sitten sulkenut omaa ilmatilaansa EU-maiden lentoyhtiöiltä, ja tämä on tietysti meille Finnairille esimerkiksi poikkeuksellisen raskas toimenpide.

Itse kannatan sitä toimenpidettä. Mikään toimenpide ei ole liian raskas, kun se tehdään sen takia, että yritämme estää Venäjän diktaattoria jatkamasta sotaa itsenäistä valtiota kohtaan. Kaikki toimenpiteet ovat oikeasuhtaisia silloin, kun pyrimme tähän lopputulokseen.

Mutta meidän pitää löytää tietysti keinoja, miten tätä lentotoimintaa voidaan jatkaa ohii Venäjän ilmatilan. Ja kysyisin ministeri Harakalta: onko näitä keskusteluja käyty? Ja kun teidän vastuullanne on liikenne laajemminkin, niin nostan tässä keskustelussa esille myös Allegro-junan kulkemisen. Kansalaisilta tulee huolestuneita viestejä, että tämä yhteys toimii edelleen Venäjältä Suomeen ja kuljettaa tänne väkeä. Kysyisin: mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt, että itäraja saataisiin myös tältä osin suljettua?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen Kimmo, olkaa hyvä.

16.58 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ministeri Harakka esitteli meille äsken yhteisen sopimuksen tekemistä Euroopan unionin ja Ukrainan välillä yhteisen ilmatilan käytöstä. Joku voisi sanoa, että tähän on mustaa huumoria: kuinka on mahdollista, että me vakavasti tällaisesta asiasta keskustelemme tänään täällä, kun Ukrainan ilmatila on täysin kielletty siviililiikenteeltä? Siellä käydään tietenkin sotaa. Ministeri Harakka ei ole tähän syyllinen — tähän kerroitte, että tätä on valmisteltu pitkään ja taustalla on tietenkin se ainoa iso asia eli se, että jossain vaiheessa tulevaisuutta elämme sellaisessa Euroopassa, että ilmatila on aidolla tavalla yhteinen ja me voimme sitä käyttää sekä siviili- että muuhun käyttöön. Tähän on tietysti se suuri toive.

Tässä yhteydessä täytyy siis yhtyä edustaja Heinosen pohdiskeluun siitä, että naapurimaamme Venäjän johto on moneen kertaan puhunut yhteisestä turvallisuudesta ja että turvallisuutta ei pidä rakentaa toisen kustannuksella. Nyt täällä ei ole tuossa paikalla ministeri Lavrov, [Timo Heinonen: Onneksi ei ole!] joka tästä asiasta on puhunut moneen kertaan, mutta olisin häneltä mielellään kysynyt: kun tällä hetkellä pommitetaan Kiovaa, ihmiset pakenevat Kiovasta, tapetaan ihmisiä, niin arvoisa puhemies, onko tämä yhteistä turvallisuutta? Ulkoministeri Lavrov ilmeisesti ei vastaa tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.00 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Heinosen esittämään kysymykseen Allegrosta. Kun jostakin luin, että ilmeisesti on ollut valtioneuvoston tahtotila, että se kulkee siinä, niin olisin halunnut kysyä, onko sitä harkittu ja miltä se Allegron kulkeminen tuossa näyttää muualta Euroopasta katsottuna. Onko se noussut maiden välisissä keskusteluissa esiin? Ymmärrän kyllä sen, että jos se on ainut kulkureitti sieltä tai tällainen selkeä joukkoliikenneväline, jolla voi tulla pois sieltä, mutta onko se vielä pitkään siinä toiminnassa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Harakka, 2 minuuttia paikalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2022 vp

17.01 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos näistä puheenvuoroista.

Edustaja Heinosen kysymykseen, milloin sitten näistä vastapakotteista voitaisiin päästä ja mitä siitä seuraa: se olisi luonnollisestikin seuraus siitä onnellisesta tapahtumien kulusta, että tämä tämänhetkinen tragedia on saatettu päätökseen. Nyt tällä hetkellä sopeudumme siihen tilanteeseen, jossa on pakotteet, joihin Euroopan unioni on yksimielisesti ja määrätietoisesti ryhtynyt. Suomi on Euroopan unionin jäsenenä myöskin tätä yhteistä linjaa vahvistanut, niin että se on tietenkin johtanut myöskin sitten seurauksiin, ja niihin sopeudumme.

Mitä sitten rautatieliikenteeseen tulee, näitä yhteydenottoja on todella jonkun verran tullut. VR on itse ilmoittanut, että viranomaisten pyynnöstä toistaiseksi pidetään tämä reitti auki. Tietenkin seuraamme erittäin huolellisesti tapahtumien kehittymistä, mutta on tietenkin selvää, että suomalaisille pitää tarjota mahdollisuus kotiinpaluuseen. Samalla myöskin venäläisillä on halutessaan myöskin pääsy sieltä pois.

Erityisen merkitsevää on se, että tämän koronatilanteen takia pääsy näihin juniin on rajattu Suomen ja Venäjän kansalaisiin. Me teemme kovasti töitä sen eteen — kuten viimeksi tänään Ruotsin kollegalleni Tomas Enerothille todistin — että myöskin muilla EU-kansalaisilla on sitten pääsy pois Venäjältä niin halutessaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.03 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! En halua pitkittää tätä keskustelua — tämä on hieman sivuraiteilla, itse sinne viemänä, kun tästä Allegrosta puhuimme — ja haluan vain alleviivata, että totta kai itsekin kannatan sitä, että kaikille suomalaisille taataan tämä tie takaisin pois Venäjältä. Se on mahdollista nyt, ja toivotaan, että sille joku aikaikuna pidetään siinä. Ministeri Harakka toi esille, että juna kuljettaa tällä hetkellä vain suomalaisia ja venäläisiä. Toki voi kysyä, miksi näin, ja ministeri Harakka vastasikin siihen osittain ja sanoi, että käydään neuvotteluja, jotta myös muut EU-kansalaiset voisivat sitä käyttää — sen ymmärtäisi. Itse olisin sitä mieltä, että vaihdetaan ne venäläiset näihin EU-kansalaisiin, se olisi jollain tavalla paljon loogisempaa, ja toisaalta toivoisin, että myös ukrainalaiset voitaisiin näissä neuvotteluissa nostaa mukaan. Heillä on aito syy päästä pois Venäjältä, ja siinä tätä yhteyttä voitaisiin käyttää.

Minkä takia itse suhtaudun kyseenalaisesti venäläisten sieltä pois tuloon? Niin, Venäjä on esimerkiksi omassa sotilasopissaan lähtenyt siitä, että heillä on oikeus toimenpiteisiin myös Venäjän rajojen ulkopuolella puolustaa Venäjän kansalaisia. Silloin tämän tyyppinen tapahtumasarja saattaisi aiheuttaa myös sitä, että kaikki ne venäläiset, jotka sieltä tulevat, eivät olekaan liikkeellä sen takia, että haluavat pois diktaattori Putinin valtiosta Euroopan unioniin, vaan siinä saatetaan käyttää myös tätä yhteyttä muihin tarkoituksiin.

17.05 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minä kuuntelin erittäin huolella edustaja Heinosen puheenvuoroa tästä Allegrosta [Timo Heinonen: Hyvä!] ja sen tarjoamista yhteyksistä, ja varoisin jollain tavalla tätä, että me ryhtyisimme leimaamaan kokonaisen kansakunnan. [Timo Heinonen: En leimannutkaan!] Tiedän paljon venäläisiä, myöskin ihmisiä, jotka ovat Venäjän sisällä, jotka ovat sanoneet: ”Minä häpeän olla venäläinen juuri nyt.” Tämä tilanne satuttaa syvältä myöskin venäläisiä ihmisiä. Juuri meillä on yksi iso mediakonserni Venäjällä ilmoittanut siitä, että tämä on häpeällinen sota, pyytäneet allekirjoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2022 vp

tuksia — hetkessä miljoonaa allekirjoitusta Venäjän sisällä. Venäläisetkin tunnistavat tämän tilanteen, täydellisen katastrofin. Tässä on avoin aggressio, johon heidän armeijansa ja heidän johtonsa syylistynyt.

Kun tässä puhutaan Allegrosta — että se tarjoaa kulkuväylän eri ihmisille Venäjältä pois ja Venäjälle sisään — kannattaa myöskin muistaa, että Suomi on niin lähellä Venäjää, että meillä on paljon myöskin perhesiteitä, ja siellä on paljon ihmisiä, jotka haluavat tulla pois, jopa paeta venäläistä liikekannallepanoa, mikä tietysti on uhkaamassa nuoria miehiä. He haluavat jättää sen yhteiskunnan, he eivät halua lähteä sotimaan, koska sotilaat tällä hetkellä myöskin lakkoilevat rintamalla, ampuvat ilmaan ja kieltäytyvät hyökkäämästä kaupunkeihin ennen kuin siviilit on evakuoitu, ja niin edelleen.

Tässä on erittäin iso liikehdintä Venäjän sisällä myöskin, joka on se suuri toivo tässä: että Venäjän kansa itse ottaa vallan käsiinsä omassa maassaan. Tähän täytyy avoimesti, tavallaan, suhtautua, ja sen takia varoisin näitä puheenvuoroja, että me leimaamme kokonaisen kansakunnan sen vuoksi, että heidän johtonsa toimii täysin vastoin kansainvälistä oikeutta, kansainvälisiä sopimuksia ja niitä yhteisiä pelisääntöjä, jotka me olemme sopineet. Ja tässä suhteessa tämä perheidenkin tilanne on jatkossakin olemassa oleva, ja se kannattaisi myöskin miettiä tämän Allegron suhteen, kun me olemme rajamaa Venäjän suhteen: että siinä on olemassa silta, ettemme eristä ihmisiä toinen toisistansa.

Mutta kyllä tunnistan myöskin nämä ongelmat, mihin edustaja Heinonen viittasi, että meidän täytyy turvallisuutemme suhteen olla tarkka, erittäin tarkka tässä tilanteessa. Silloin kun sotatila on tällä lailla kärjistynyt, totta kai meidän täytyy huolehtia myöskin Suomen turvallisuudesta, se on tärkeää, mutta siviililiikenteen rajoittaminen totaalisesti, sanotaan, joltakin kansakunnan pohjalta, tuntuu siltä, että siinä monissa tilanteissa tulee sellaista kärsimystä, jota emme tosiasiallisesti halua kenellekään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt totean, että käsittelyssä on ilmailualueesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Ukrainan välillä tehdyn sopimuksen hyväksyminen ja voimaan saattaminen. Ymmärrän, että tämä tilanne on sellainen, että keskustelua halutaan käydä, mutta toivon, että keskitytään nyt tähän asiaan. — Edustaja Heinonen.

17.07 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Haluan vain korjata edustaja Kiljusen puheenvuoron: Edustaja Kiljunen on tässä salissa mestari vääristelemään toisten puheita. En ole missään puheenvuorossani leimannut koko Venäjän kansaa. En edellisessä puheenvuorossani, en missään muussakaan. [Kimmo Kiljunen: Hyvä!] Sanoin, että sen joukossa saattaa tulla myös niitä, joilla on toisenlainen tarkoitusperä. [Kimmo Kiljunen: Nyt ollaan samaa mieltä!] Vain Venäjän kansa voi pysäyttää Putinin, [Puhemies koputtaa] ja riippumaton tutkimuslaitos on tehnyt Venäjällä kuitenkin juuri tuoreen tutkimuksen, [Puhemies koputtaa] että 60 prosenttia venäläisistä kertoi tukevansa Putinin sotaa. [Kimmo Kiljunen: Siis vain 60!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.